

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Ivrisdictione Ecclesiasticâ, & Iudiciis

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Titulus XV. De Expensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61847](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61847)

TITVLVS XV.

De Expensis.

I. **I**am pridem malè audiunt Causidici nostri de dolo, & avaritia, lites in immensum, de Iudice ad Iudicem trahi, expensas superfluas fieri, latifundia, & patrimonia absumpta esse, clientes ad ad inopiam, & restim adactos; non modicum, non mediocritatem attendi, cupiditatem, & audaciam omnia posse. Quam obrem eo connitendum amplius, ut si qui fortè per ignorantiam aberrant, accurata institutione in viam reducantur.

Primò igitur nosse oportet, illas tantùm expensas locum habere, & præstari, quæ necessariæ sunt, in quatuor genera distributæ. Etenim primò aliquæ sunt ad instruendum processum pro libello, aliæque Scripturis, ubi minimè curandum, an multæ paginæ sint, bullatis, & supervacaneis verbis plenæ, sed momenta rerum, & quàm solidè ac commodè factæ, attendendum. *Secundò* aliquæ sunt pro examinatione testium. *l. Quoniam. C. de testib. c. Cum pro causa de procurat.* ubi *Panorm.* censet, harum expensarum nomine comprehendi etiam cibaria, detractis illis, quas domi fecissent, nisi ex artificio aliquo vivant. *Tertiò* expensæ sunt in iudices (sportulas vocant) Has tamen nec petere, nec accipere debent illi, quibus annuum, & sufficiens salarium datur. Nam alienum iurgium non debet esse præda iudicum. *l. Omnes. C. ad l. Iuliam repetund.* sed delegati iudices sportulas moderatas

accipiunt, quia merces laborum comes esse debet. *Auth. de iud. §. Ne autem. v. supra Tit. 2. §. 3. dub. 8. Quarta* expensæ in executores faciendæ sunt, quæ eodem sportularum nomine insigniuntur. *to. tit. de sportulis, & sumpt. in diu. iud. v. speculatio. de expens. Andr. Gaill. l. 1. obs. 151. præf. Ferrar. in §. Forma libelli in act. reali. p. 54.*

II. Notissimi iuris regula est inter litigantes victum victori ad expensas condemnari, videlicet ad reprimendam litium cupiditatem, & audaciam. *l. eum, qui temere 59. ff. de iud. l. properandum 13. §. sive autem alterutra 6. C. de iudic. l. qui solidum 78. §. etiam resp. 2. ff. de legat. 2. c. finem litibus. de dolo & contumacia.* Vbi *Barbosa* luendum in corpore dicit illi, qui propter calumniam præsumptam damnatus est ad expensas si non habet in ære. *Præf. Ferrar. loc. cit. n. 12.*

Amplia 1. Ut locum habeat etiam in causa coram arbitro discussa, quoniam hodie ad iudiciorum similitudinem redacta sunt arbitria. *l. 1. ff. de recept. arb. Rebuff. tract. de expens. damn. & interesse. Mench. casu 8.*

Amplia 2. In eo, qui renunciavit liti. Etenim quia invito adversario dimittere litem inchoatam non potest, in expensas, si fecerit, condemnandus est. *Jason in l. properandum 13. C. de iudic.*

Amplia 3. Si actor libellum mutet, & emendet: cum id sine præiudicio adversarii

facili non fiat. *Menoch. de arbitrar. ca-
su 176.*

Amplia 4. In hærede, quia litis instantia cum omnibus adiunctis in hæredem transit. *V. qua diximus in part. 2. tit. 4. § 6. & 11.* Intelligo de expensis victoriæ tantum, non verò calumniæ, temeritatis, aut contumaciæ quia ut *l. cit. liquet* hæres non tenetur ullius culpæ reatu, per defectum contracto. *§ Non autem omnes 1. Infitur. de perpet. & tempor. actionib. Sily. V. Hereditas §. 3. n. 4*

Amplia 5. In pupillo, cuius nomine si tutor egerit, & succubuerit, ad expensas tenebitur. *Rebuff. tract. de expens. damn. & interesse art. 1.* Nisi tutor calumniosè litem moverit. Tunc enim ipse pœnas dabit.

Amplia 6. In causis criminalibus, sive procedatur via accusationis, sive denunciationis, aut inquisitionis. *§ Sin autem altera. l. Properandum. C. de iud. Iason ibid. num. 21. cum. seq. l. Qui crimen. c. qui accusat. non poss. Gloss. sing. in c. Cum dilecti. § fin. de dolo. & contumacia.* Ita serè *Gaill. l. 1. observ. 152. Myñsingerus* verò *decade 6. Responso 59.* contrariam opinionem ut in iudicium amplectitur, quando nimirum ad pœnam corporalem agitur, tunc reo expensas non esse imponendas. Nam, *teste Anania, in c. Accedens de accus.* nullus reperitur textus aut *Glossa de iure Canonico* aut *Civili*, uti expressè probetur, quòd in causa criminali criminaliter mota non ad pecuniariam, sed corporalem pœnam condemnatio fieri possit ad expensas ratione victoris per officium iudicis mercenarium. Quo admissio superest

attendere praxin, & consuetudinem locorum, quæ varia reperietur.

II I. Ex adverso expensas victoriæ non tenetur præstare victus, quando iustam litigandi causam habuit. *l. cui solidum 78. §. etiam resp. ff. de legat. l. cum qui temerè 79. ff. de iudic. Lanfranc. in c. Quoniam. de probationib. Iason in l. properandum C. de iudic.* Censetur autem iusta litigandi causa 1. si litigans unius Doctoris opinionem pro se habeat. Tunc enim prudenter, & non temerè agit. 2. Multò magis, si antequam moveret litem, duorum aut trium Doctorum consilium exploravit. 3. Quando in magna opinionum varietate unam sibi sequendam delegit. 4. Quando in processu iudicii causam suam semiplenè probavit. 5. Quando probavit testibus, qui postmodum reprobati sunt. 6. Quando testes ante iudicium iactarunt, se testimonium dicturos pro reo: producti verò contrarium testati sunt. 7. Cum probat, se à pluribus fide dignis audivisse, causam suam iustam esse. 8. Quando servandi pudoris sui causa litigat. 9. Quando plus iusto ab Actore petatum est. Tunc enim iustam litigandi causam habere videtur. 10. Cum Superioris sui iussu, & auctoritate litem movit. Denique in dubio præsumitur victum in iudicio litigandi probabilem causam habuisse. *Iason in di. l. Properandum num. 13. Menoch. casu 177. Barbos. in c. finem litibus. de dolo & contumacia. Pract. Ferrar. l. cit.*

Limita 1. Ut quàmvis iustam causam litigandi habeat victus, ad expensas tamen condemnetur, si per stipulationem

dd 2. i pro-

promisit. *Gloss. in Novellam de iudic. 82. c. Oportet. Iason in di. l. properandum.* Intel-
lige de contractu voluntario, non autem
necessario. *Hartman. l. 1. q. 9. 11.*

Limita 2. Si statuto cautum sit, ut vi-
ctori victus in expensas condemnetur. *Ia-
son l. cit. Marfil. singulari 207.*

Limita 3. si habens iustam litiganti cau-
sam succubuit in aliqua interlocutoria.
*Specul. l. 2. part. 3. tit. de expens. §. si ante lris
contestationem.*

Limita 4. in expensis contumaciæ, quæ
semper debentur in ultionem criminis, ne
iniquitas triumphet. *Speculat. loc. cit.*

Limita 5. quando in conclusione cau-
sæ producitur instrumentum, quo causa
litigandi pro iusta hætenus credita pro-
batur iniusta esse: Ab eo tempore com-
putando ad expensas condemnari potest.
*Felin. in c. Ad audientiam 31. de rescript. n. 14.
Gaill. l. 1. obs. 24.*

IV. Præterea ab expensis excusatur
victus, si est persona valde honesta, ma-
gnæ, & spectatæ fidei. *Ioan. Crotus. tract.
de testib. part. 3. n. 157. Iason in repet. l. Admo-
nendi 31. ff. de iureiur.* Facit enim verò vitæ,
& famæ claritudo, aut præsumatur illa
virtute & prudentia instructum homi-
nem non temerè, sed maturo consilio &
gravi causa permotum iudicio, experiri
voluisse. Item si causam ex parte obtinuit,
& pro altera parte actor. Neuter enim
in expensas condemnandus, sed compen-
satio facienda est. *Speculator hostis. §. Nunc
videndum 5. Menoch. casu 177. Modestin. Pi-
stoy consil. 29. Lansran. in c. Quoniam. de pro-
bationib.* Item excusatur, si in prima, &
secunda instantia obtinuit, sed in instantia
appellationis succubuit. *l. per hanc 4. C. de
respor. appellat. Berlich. part. 1. conclus. 54.*

n. 35. Item, quando pro se habet instru-
mentum obligatorium, contra quod fuit
ostensa acceptilatio. *Rebuff. tract. de expens.
damn. & interesse art. 1.* Denique si vel pe-
titæ non sunt impensæ: vel si petita quo-
cunque modo explicitè, vel implicitè, iu-
dex neglexit victum condemnare in ex-
pensas: quo in eventu ipse tenebitur læsæ
parti satisfacere. *V. Berlich. l. cit. num. 55.
& seqq.*

V. Expensæ, quæ debentur, non sunt
iudiciales tantùm, & necessariae, sed et-
iam extrajudiciales, & utiles, utalaria
Advocatorum, sumptus itinerum, vectu-
ræ, & similes. *l. Sancimus 15. C. de iudic.
l. Si quando 9. C. Undi vi. Novell. de iudic. 82.
c. Oportet. Speculat. l. 2. part. 3. h. 1.* Earum
verò, quæ delicatæ, ac parum necessariae
sunt, non est habenda ratio, ne plus iusto
gravetur reus. *l. inter quos 5. fin. cum l. seqq.
ff. de damn. infer.*

Porrò expensarum æstimatio fit prævio
iuramento, quod per interlocutoriam vi-
ctori facta taxatione defertur. *Auth. de iu-
dicib. §. Oportet. & di. l. Sancimus iun. Auth.
post insurandum, C. de iudicib. c. fin. de his,
que vi. met. cau. Gloss. ibi in V. taxatione. An-
gel. §. præterea Inst. de iniur.*

In Camera Spirensi tamen, teste Gaill.
l. 1. obs. 151. n. 12.
iuramentum super expensis non exigitur,
quando summa taxaa est infra 20. florenos
Rhenenses, quia in modicis cessat præ-
sumptio fraudis, & periurii: nec conven-
nit de modicis prætorem sollicitum esse.
*l. Scio. ff. de rest. in integr. Gloss. ibi in V. Sum-
mam. Noe Meurer in Pract. Spirensi part. 2.
expens.*

VI. Expensis contumaciæ, & retarda-
ti processus annumerantur etiam damna,

& interesse; quo nocitum esse victori durante lite: ac proinde ad compensationem illorum reus obligatur. *l. Sancimus 15 C. de iudic. Menoch. casu 154. n. 1. Gaill. l. 1. observ. 151. n. 14. Berlich. l. cit. nu. 97. Boerius. decis. 52. num. 6. Iason in l. Properandum C. de iudic. Idem de expensis ratione temeritatis dicendum est. l. eum, qui temerè 79. ff. de iudic. Berlich. n. 99. Contrarium fit in expensis ratione victoriae, ubi damnorum nulla ratio habetur. Zanger. de exceptionib. part. 3. c. 17. n. 43. Hering. de fideiuss. c. 28. n. 71. Gaill. l. cit. 1.*

Excipe, nisi sententia se referat ad instrumentum, in quo reus promisit se solviturum principale cum omnibus damnis & interesse. Anton. Tessaure. decis. 135. Berlich. n. 101. Tunc enim æquè tenetur ad compensationem damnorum, quæ non sunt casualia, & improvisa, sed quæ cum ipsa re coniuncta, & quodammodo intrinseca sunt. Unde sequitur, si litigans eundo ad iudicem in manus prædonum incidens spoliatus fuerit, vel aliquo casu brachium, aut tibiam fregerit, non posse à reo satisfactionem, aut restitutionem propterea exigere.

VII. Verùm in taxatione expensarum necessaria sit citatio partis, à Maranta quaeritur part. 6. de ord. iudicior. §. de exec. sentent. n. 21. ubi citat Iasonem qui negativam opinionem teneat in l. Nequicquam. §. ubi decretum. tit. de off. procons. Ipse verò cum distinctione resolvit, si eodem die, quo sententia fertur, facienda taxatio sit, non opus esse citatione, citandum verò reum esse, si differatur, quemadmodum hodie fit. Ex quo sequitur, cum iudex hodie referret sibi taxationem commodo aliquo tempore faciendam semper debere par-

tem citari: quod etiam inde patet, quia à taxatione expensarum appellare licet, nimirum quando modus exceditur, secundum Bartol. in l. ab executore ff. de appell. l. fin. C. quando provoca. non est necesse. Rebuff. tractat. de expens. damn. & interesse. artic. 5. Boer. decis. 285. Lanfranc. in c. Quoniam de probatioib. Berlich. n. 70.

VIII. Idem Maranta pag. 184. singularem casum tradit, quo non victus, sed victor in expensas damnetur. Titius à Cajo interrogatus sub initium litis, quo titulo hæres sit, recusat indicare titulum: factò autem processu in fine vult opponere titulum ad excludendum actòe, quod potest facere: tunc obtinebit quidam causam, quia titulus est peremptorius, sed in expensas condemnabitur, idè, quia dolosè egit, negando titulum, & protelando causam. Atque hic casus observatione dignus est.

IX. Ad tollendos errores, & ex illis nasci solitas querelas in Ordinationibus Camera reformatis Anno Chr. 1555 statutum est. 1. ut iudices, & assessores magna cum diligentia, & fide expensarum estimationem curent. 2. ut vitentur expensæ minus necessariæ à novis citationibus abstinendum esse. 3. debitum expensarum in ipsa Camera perfolvendum. 4. ut Advocati, & Procuratores, antequam taxentur impensæ, bonas & sincera fide indicent, quantum anticipatò pro labore suo acciperint. Harum legum, & si quæ alibi in usu, ut necessitas, ita eximia utilitas est. Tholof. l. 47. c. 1. n. 12. Brèchter. de processu iud. l. h. i. Berlich. part. 1. concl. 54.